

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/648/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6912213670
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Deáková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6912213670.3

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci žalobcu POHOTOVOSŤ, s. r. o., so sídlom ul. Pribinova. č. 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpeného Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, za ktorú koná doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., advokát a konateľ, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, v konaní o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 6C/288/2012 - 66 zo dňa 24.02.2015, takto

rozhodol:

Návrh navrhovateľa na prerušenie konania **z a m i e t a**.
Uznesenie okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým uznesením uložil žalobcovi, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia zaplatil súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania vo výške 66 Eur podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „Zákon o súdnych poplatkoch“).

Žalobca v odvolaní proti tomuto uzneseniu tvrdil, že v žalobe iba uviedol skutočnosti, pre ktoré inak vecne a miestne príslušný okresný súd nemôže v tejto veci konať, pretože jeho sudcovia sú z prejednávania veci vylúčení, keďže majú pomer k veci a k účastníkom konania, a teda, sú vo veci zaujatí (§ 14 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ďalej aj „O.s.p.“). Jednoduchý procesný návrh bez splnenia obligatórnych náležitostí taxatívne uvedených v § 15a ods. 1 O. s. p. nie je námietkou zaujatosti a spájanie poplatkovej povinnosti s takýmto nekvalifikovaným úkonom nemá oporu v zákone. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 26. 08. 2014 sp. zn. 8Cdo 72/2013 vyslovil, že súdy nesprávne rozhodli o poplatkovej povinnosti žalobcu za návrh, ktorý vo veci nebol podaný. Námietku zaujatosti žalobca nepodal. Súd mal oznámené okolnosti prejednať v právnom režime ustanovenia § 15 O. s. p. tak, ako to zhodne s tvrdením žalobcu vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo viacerých rozhodnutiach, napr. sp. zn. 4Sžo 56/2012, 6Sžo 56/2012, 4Sžo 57/2012, 3Sžo 57/2012 a ďalšie. Žiadal, aby odvolací súd dodržal princíp právnej istoty a s poukazom na ustálenú prax Najvyššieho súdu rozhodol o zrušení napadnutého uznesenia o poplatkovej povinnosti. Zákon o súdnych poplatkoch rozlišuje medzi návrhom a námietkou zaujatosti vznesenou účastníkom konania. Námietka zaujatosti nie je návrhom. Zákon o súdnych poplatkoch osobu poplatníka pri námietke zaujatosti neurčuje. Poplatníkom podľa § 2 ods. 1 písm. a/ Zákona o súdnych poplatkoch je len navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa Sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu. Poplatková povinnosť síce vzniká uplatnením kvalifikovanej námietky zaujatosti, ale osoba poplatníka nie je zákonom určená. Bez zákonnej úpravy nie je možné ukladať povinnosť zaplatiť poplatok podávateľovi námietky zaujatosti ani pri splnení formálnych náležitostí námietky podľa § 15a ods. 3 O. s. p. Aj v prípade, keby súd dospel k názoru, že námietka zaujatosti vznesená bola, žalobcovi nie je možné uložiť, aby podľa položky 17a Zákona o súdnych poplatkoch zaplatil súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti z dôvodu,

že konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom bolo podľa § 4 ods. 1 písm. k/ Zákona o súdnych poplatkoch od poplatku oslobodené. K názoru, že vo vecne oslobodenom konaní podľa § 4 ods. 1 písm. k/ Zákona o súdnych poplatkoch neplatí žalobca poplatky za návrhy vo veci samej, znalecké dokazovanie, či návrhy na vylúčenie sudcov, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 6MCdo 2/2011 z 10. 08. 2011. Názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovený v uznesení sp. zn. II. ÚS 124/2011 z 30. 03. 2011, podľa ktorého sa vecné oslobodenie účastníka občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 Zákona o súdnych poplatkoch vzťahuje iba na súdny poplatok za návrh, odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania a výkon rozhodnutia a exekúciu, je potrebné považovať za omyl z dôvodu rozporu s dikciou § 4 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch, za prekonaný názor z dôvodu jeho neskoršieho plenárneho nálezu sp. zn. PL. ÚS 109/2011 z 11. 07. 2012, v ktorom ústavný súd reflektoval na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený v uznesení z 10. 08. 2011 sp. zn. 6MCdo 2/2011. Navrhol, aby odvolací súd prerušil konanie a predložil Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na vyslovenie nesúlady položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu Zákona o súdnych poplatkoch s článkami Ústavy Slovenskej republiky. Poplatok za námietku zaujatosti má povahu poplatku za vyjadrenie sa účastníka k otázke nestrannosti sudcu v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo je neprípustný zásah do základného práva na spravodlivý proces, vrátane práva na nestranný súd, garantovaného článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Poukázal tiež na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 387/2010 zo dňa 25. 11. 2010 (R 70/2010), podľa ktorého uloženie poplatkovej povinnosti v rozpore so zákonom č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v prípade, kde ju účastník konania nemá, predstavuje zásah do základného práva účastníka konania na súdnu ochranu, zaručeného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhol, aby prvostupňový súd alebo odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil.

Krajský súd po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 O. s. p. iba v rozsahu odvolania žalobcu uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil; návrh žalobcu na prerušenie konania zamietol.

Žalobu o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci doručil žalobca okresnému súdu dňa 27.9.2012. Priamo v žalobe uviedol, že okresný súd, ktorý má vec prejednať ako vecne a miestne príslušný súd podľa § 85 ods. 3 O. s. p., nemôže vo veci konať, pretože na tomto súde neexistuje sudca, ktorý by nebol vo veci zaujatý. V zmysle § 12 O. s. p. žiadal, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného súdu sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkom konania. Dôvodom vylúčenia sudcov miestne príslušného súdu mala byť skutočnosť, že tento súd svojím konaním (nesprávnym úradným postupom) zapríčinil vznik škody na strane žalobcu. Okresný aj krajský súd posúdili podanie žalobcu, ktoré bolo súčasťou žaloby, ako námietku zaujatosti proti všetkým sudcom okresného súdu. Nadriadený súd o námietke zaujatosti rozhodol tak, že z prejednávania a rozhodovania veci zákonného sudcu nevyľúčil.

Postup okresného súdu, ktorý vec predložil nadriadenému Krajskému súdu v Banskej Bystrici na rozhodnutie o námietke zaujatosti, vznesenej žalobcom, a následne rozhodol o povinnosti žalobcu zaplatiť súdny poplatok podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu Zákona o súdnych poplatkoch, považuje odvolací súd za správny.

Žalobca v odvolaní tvrdí, že návrh na vylúčenie sudcov Okresného súdu Rimavská Sobota nepodal, iba poukázal na dôvod, pre ktorý by mal okresný súd sám predložiť vec nadriadenému súdu na delegáciu nutnú podľa § 12 ods. 1 O. s. p.. Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane zaujal názor k tvrdeniam žalobcu, že jeho prednes o dôvode, pre ktorý by mali byť sudcovia konkrétneho okresného súdu vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, nie je možné hodnotiť ako návrh na ich vylúčenie, napr. v uznesení z 15. 04. 2013 sp. zn. 6Cdo 120/2013 alebo aj v uznesení sp. zn. 7Cdo 489/2014 z 24. 03. 2015, v ktorých uviedol, že „návrh žalobcu prikázať vec inému súdu z dôvodu, že jeho sudcovia sú z prejednávania a rozhodovania veci vylúčení so zreteľom na ich pomer k veci a účastníkom konania, je potrebné považovať za vznesenú námietku zaujatosti proti sudcom konkrétneho súdu. Návrhom na začatie konania (žalobou) je spojený vznik dvojstranného procesnoprávneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ale podaním námietky zaujatosti nevzniká vzťah medzi účastníkmi konania, ale

vzniká osobitný finančno-právny (poplatkový) vzťah medzi poplatníkom a štátom, pre vznik ktorého je relevantnou skutočnosťou len uplatnenie námietky zaujatosti zo strany účastníka konania. Úlohou súdu v prípade vznesenej námietky zaujatosti je posúdiť, či nastala skutočnosť, s ktorou je zo zákona (ex lege) spojený vznik povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok. Pre vznik finančno-právneho vzťahu medzi poplatníkom a štátom nie je potrebný samostatný návrh na začatie konania. Prikázanie veci v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1 O. s. p. prichádza do úvahy len vtedy, ak súd nemôže vo veci konať, lebo jeho sudcovia sú vylúčení. Nutná delegácia v zmysle tohto zákonného ustanovenia je teda viazaná na ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p., z ktorého vyplývajú skutočnosti zakladajúce dôvod, pre ktorý je suda vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci“. Z uvedeného je zrejmé, že posúdenie návrhu žalobcu na vylúčenie sudcov Okresného súdu Rimavská Sobota z prejednávania a rozhodovania veci a návrhu na prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa z dôvodu vylúčenia jeho sudcov ako námietky zaujatosti podľa § 14 ods. 1 O. s. p. súdom prvého stupňa bolo správne. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo 72/2013 z 26. 08. 2014 rieši odlišnú skutkovú a právnu situáciu. Okresný súd Malacky podľa dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo 72/2013 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok podľa položky 26 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu Zákona o súdnych poplatkoch v sume 16,50 € za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodov vhodnosti. Toto rozhodnutie dovolacieho súdu nerieši ukladanie povinnosti podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov za vznesenú námietku zaujatosti.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo 2/2011 je z 10. augusta 2011; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 124/2011-13, v ktorom ústavný súd „odobril“ vyrubenie súdneho poplatku podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov vo vecne oslobodenom konaní od poplatku je z 30. 03. 2011. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa napriek tomu vo svojom uznesení sp. zn. 6MCdo 2/2011 s rozhodnutím ústavného súdu žiadnym spôsobom nevyporiadal. Nález ústavného súdu PL. ÚS 109/2011 z 11. 07. 2012 sa týka len položky 13 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu Zákona o súdnych poplatkoch, nie položky 17a tohto Sadzobníka.

Zákon o súdnych poplatkoch v § 1 ods. 1 ustanovuje, že súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (poplatkový úkon) uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z Registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona. Osobu poplatníka určuje Zákon o súdnych poplatkoch v § 2 ods. 1. Podľa písmena a/ tohto zákonného ustanovenia poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa Sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu. Vznesenie námietky zaujatosti je poplatkovým úkonom, za ktorý je v časti I. Sadzobníka súdnych poplatkov označovaný ako Poplatky vyberané v občianskom súdnom konaní ustanovený poplatok. Námietka zaujatosti je Sadzobníkom súdnych poplatkov označená za spoplatnený úkon, z ktorého vzniká povinnosť zaplatiť poplatok navrhovateľovi tohto úkonu. V súdnej veci je navrhovateľom poplatkového úkonu spoplatneného podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov žalobca, ktorý v návrhu na začatie konania vznesol námietku zaujatosti proti sudcom okresného súdu. O žalobcom vznesenej námietke zaujatosti rozhodol nadriadený súd v zmysle § 16 ods. 1 O. s. p. tak, že zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nevylúčil. Žalobcovi preto vznikla povinnosť zaplatiť podľa § 2 ods. 1 písm. a/ Zákona o súdnych poplatkoch poplatok za námietku zaujatosti, ustanovený v položke 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, aj keď bolo konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa § 4 ods. 1 písm. k/ Zákona o súdnych poplatkoch v znení účinnom do 30. 09. 2012 od poplatku oslobodené. Takýto výklad ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a/, § 4 ods. 1 písm. k/ v súvislosti s riešením otázky, či vzniká účastníkovi povinnosť v konaní vecne oslobodenom od poplatku zaplatiť poplatok podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov za námietku zaujatosti uskutočnený Krajským súdom v Žiline v uznesení č. k. 8Co/294/2010-65 z 31. 08. 2010, podľa ktorého sa vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ale iba na súdny poplatok za návrh, za odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania, výkon rozhodnutia a exekúciu (§ 4 ods. 1, 3 Zákona o súdnych poplatkoch) a od povinnosti zaplatiť tento poplatok (podľa položky 17a) možno oslobodiť účastníka iba postupom podľa § 138 O. s. p., nepovažoval Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. II. ÚS 124/2011-13 z 30. 03. 2011 za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení. Okresný súd v uznesení, ktorým uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok z námietky zaujatosti, aplikoval správny právny predpis, správne ho aj vyložil. V uznesení bola správne označená položka Sadzobníka súdnych poplatkov, podľa ktorej sa súdny poplatok vyrubil a súdny poplatok bol vyrubený aj v správnej výške 66,- Eur. Rozhodnutia sp. zn. 4Sžo 56/2012, 6Sžo 56/2012, 4Sžo 57/2012, 3Sžo

57/2012 a iné vydané Najvyšším súdom Slovenskej republiky ako súdom odvolacím, na ktoré poukazuje žalobca v odvolaní, neriešia právne a skutkovo totožnú situáciu, než nastala vo veci 13C/305/2012. Žalobca v žalobe výslovne uviedol, že na konajúcom súde neexistuje sudca, ktorý by nebol vo veci zaujatý, sudcovia okresného súdu majú byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci a je potrebné vec prikázať inému súdu v zmysle § 12 O. s. p.. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd nadriadený vyhodnotil túto námietku žalobcu ako námietku zaujatosti, vznesenú účastníkom podľa § 15a O. s. p. a o nej aj rozhodol. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veciach zapísaných do registra Sžo neriešil otázku, či vznesenie námietky zaujatosti je poplatkovým úkonom v zmysle § 5 ods. 1 písm. g/ Zákona o súdnych poplatkoch; iba v konkrétnej veci zrušil uznesenie okresného súdu o vyrubení poplatku podľa položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov z dôvodu, že v tej ktorej konkrétnej veci námietka zaujatosti vznesená nebola.

Okresný súd v uznesení, ktorým uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok z námietky zaujatosti, aplikoval správny právny predpis, správne ho aj vyložil; použil správne označenú položku Sadzobníka súdnych poplatkov, podľa ktorej bol súdny poplatok vyrubený v správnej výške 66 Eur.

Žalobca v odvolaní tiež navrhol, aby odvolací súd prerušil konanie a predložil návrh na vyslovenie nesúladu položky 17a sadzobníka súdnych poplatkov s článkami 46 ods. 1 Ústavy SR a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd v danej právnej veci nepovažuje za nutné postupovať v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p., pretože z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že súd takto postupuje, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska. Odvolací súd žiadny takýto rozpor položky 17a sadzobníka súdnych poplatkov s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezistil, pričom poukazuje aj na závery v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS/124/2011 zo dňa 30.03.2011, preto sa domnieva, že túto otázku ústavný súd už zodpovedal. Súdna prax sa zhoduje v názore, že na prerušenie konania podľa citovaného ustanovenia nemá účastník konania právny nárok (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/47/1996 zo dňa 22.07.1996, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov pod č. R 53/1999) a neprerúšením konania z tohto dôvodu nedochádza k odňatiu možnosti účastníka konania konať pred súdom (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/294/2008 zo dňa 06.05.2009), ani k porušeniu práva účastníka konania na spravodlivý proces (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV.ÚS/127/2005 zo dňa 04.05.2005). Poukaz na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 109/2011 zo dňa 11.07.2012 zo strany navrhovateľa v prejednávanej veci neobstojí, pretože v uvedenom konaní posudzoval ústavný súd súlad súdneho poplatku za námietky proti exekúcii s ústavou. K záveru o jeho protiústavnosti dospel v podstate z dôvodov, že 1/ príslušné ustanovenie sadzobníka neurčuje osobu poplatníka, keďže na poplatníka nemožno aplikovať ustanovenie o vzniku poplatkovej povinnosti navrhovateľa poplatkového úkonu, pretože sadzobník v tomto prípade stanovoval, že ide o súdny poplatok za konanie a 2/ predmetný súdny poplatok za námietky proti exekúcii spoplatňoval (sankcionoval) jedinou relevantnú možnosť povinného vyjadriť sa k vymáhanému nároku; z hľadiska prejednávanej veci však 1/ jednak poplatok za vznesenie námietky zaujatosti nie je ustanovený za konanie, preto na určenie poplatníka možno aplikovať ustanovenie § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a navyše samotná položka 17a sadzobníka súdnych poplatkov výslovne definuje, že ide o súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania (t.j. samotná položka určuje poplatníka) a 2/ vznesenie námietky zaujatosti nie je jedinou procesne relevantnou možnosťou účastníka konania vyjadriť sa k nestrannosti zákonného sudcu, pretože túto možnosť má účastník konania napríklad aj v podobe odvolacieho dôvodu, spočívajúceho v tvrdení, že rozhodoval vylúčený sudca (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. g/ O.s.p.), resp. v podobe dovolacieho dôvodu s obdobným obsahom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p.). Uloženie poplatkovej povinnosti v občianskoprávných veciach nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR alebo článku 6 ods. 1 Dohovoru; skutočnosť, že realizácia tohto základného práva môže podliehať obmedzeniam, vyplýva už z jeho povahy; v tomto smere predstavujú súdne poplatky všeobecne akceptovateľný zásah.

Na základe uvedeného odvolací súd návrh navrhovateľa na prerušenie konania podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. ako nedôvodný zamietol.

Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.